

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน ธปท. ประจำปี 2567

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) มีการควบคุมภายในตามกรอบมาตรฐานสากล COSO 2013 (Committee of Sponsoring Organization) ประกอบด้วย

1. สภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment)
2. การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)
3. กิจกรรมควบคุม (Control Activities)
4. สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication)
5. กิจกรรมการติดตามผล (Monitoring Activities)

สำหรับการประเมินความเสี่ยงและการควบคุมภายใน ธปท. ได้กำหนดระเบียบ เรื่องการประเมินความเสี่ยงและการควบคุมภายใน (ระเบียบ ธปท. ที่ ท 31/2562) ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 และหลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการควบคุมภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2561 โดยกำหนดให้ทุกฝ่ายงานใน ธปท. วิเคราะห์ ประเมินความเสี่ยงและการควบคุมภายใน (Control self-assessment : CSA) เป็นประจำทุกปี ซึ่งรวมถึงการประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริตโดยพิจารณาโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงจากบุคลากร กระบวนการทำงาน ระบบงาน หรือการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม อาทิ การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี ภัยคุกคามใหม่ ๆ และการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎเกณฑ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงและการดำเนินงานของ ธปท.

ระดับการยอมรับความเสี่ยงด้านทุจริต

ธปท. มีนโยบายการบริหารความเสี่ยง ตามระเบียบ ธปท. ที่ ท 29/2561 เรื่องนโยบายการบริหารความเสี่ยงของธนาคารแห่งประเทศไทย โดยกำหนดระดับการยอมรับความเสี่ยง (Risk Appetite Scale) เพื่อช่วยให้ผู้บริหารและพนักงาน ธปท. ตระหนักถึงประเภท ลักษณะ และระดับของความเสี่ยงที่ ธปท. ยอมรับได้ เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดย ธปท. จะไม่ยอมรับความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต การรับและให้สินบน หรือก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมในทุกกรณี

ขอบเขตการประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน

ครอบคลุมประเภทความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน 4 ด้าน (Function Based) ดังนี้

1. ความเสี่ยงการทุจริตเกี่ยวข้องกับการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558
2. ความเสี่ยงการทุจริตเกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ
3. ความเสี่ยงการทุจริตเกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง
4. ความเสี่ยงการทุจริตเกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคล

ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยง

1. กำหนดประเด็นความเสี่ยงสำคัญที่นำมาประเมิน (Issue Scope)
2. ระบุเหตุการณ์ความเสี่ยง (Risk Event Identification)
3. ระบุกิจกรรมการควบคุมภายในในปัจจุบัน (Existing Control Assessment) และประเมินประสิทธิผลของการควบคุมภายใน (Control Effectiveness Level)
4. ประเมินระดับความเสี่ยง (Residual Risk Assessment)
5. จัดทำรายงานผลการประเมิน (CSA Report)
6. จัดทำแผนปรับปรุงการควบคุมภายใน/ลดความเสี่ยง (Risk Mitigation Plan)
7. รายงานความคืบหน้าผลการดำเนินงานตามแผนการบริหารความเสี่ยง

การประเมินความเสี่ยงเป็นการวัดระดับความเสี่ยงที่เหลืออยู่ภายใต้การควบคุมที่มีในปัจจุบัน (Existing Controls) เพื่อกำหนดการบริหารจัดการความเสี่ยงให้เหมาะสม โดยพิจารณาโอกาส (Likelihood) และผลกระทบ (Impact) ของเหตุการณ์ความเสี่ยง โดยคำนึงถึงระดับประสิทธิผลของกิจกรรมการควบคุม (Control Effectiveness) ร่วมด้วย โดย ธปท. ได้กำหนดให้มีแนวทางในการพิจารณาระดับการควบคุม และระดับความเสี่ยงที่ต้องจัดทำแผน ดังนี้

ตาราง : ระดับการควบคุมภายใน (Control Effective Level)

ระดับ	การควบคุม
A	การควบคุมที่สามารถป้องกัน ลดความเสี่ยงได้อย่างรัดกุม และตรงประเด็น
B	การควบคุมที่สามารถป้องกัน ลดความเสี่ยงที่เป็นสาระสำคัญได้ดี แต่อาจลดความเสี่ยงไม่ได้ทั้งหมด/ การปฏิบัติตามการควบคุมอาจยังมีอุปสรรคบ้าง
C	การควบคุมที่สามารถป้องกัน ลดความเสี่ยงได้ปานกลาง อาจต้องใช้อุปกรณ์อื่น ๆ เสริม เพื่อให้มั่นใจว่าสามารถจัดการความเสี่ยงได้
D	การควบคุมที่สามารถป้องกัน ลดความเสี่ยงได้น้อย หรือไม่คุ้มค่า/ ไม่ปฏิบัติตามการควบคุมที่มีอยู่

ตาราง : ระดับความเสี่ยง (Risk Control Matrix Assessment)

ระดับความเสี่ยง (Residual Risk Level)	การดำเนินมาตรการควบคุม
ต่ำ (Low)	ระดับความเสี่ยงที่ ๓ปท. ยอมรับได้ มีการควบคุมที่มีประสิทธิภาพแล้ว
ปานกลาง (Medium)	ระดับความเสี่ยงที่ ๓ปท. ยอมรับได้ แต่ต้องมีการติดตาม ฝ้าระวังมาตรการบริหารจัดการความเสี่ยงให้เป็นไปอย่างเหมาะสม
สูง (High)	ระดับความเสี่ยงที่ ๓ปท. ไม่สามารถยอมรับได้ จำเป็นต้องวางแผนบริหารจัดการความเสี่ยงโดยเร็ว/ทันที
สูงมาก (Extreme)	

ตารางแสดงผลการประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน

ความเสี่ยงการทุจริตใน ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน	เหตุการณ์ ความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการใน การบริหารจัดการความเสี่ยง	ระดับ ความเสี่ยง
1. ความเสี่ยงการทุจริต เกี่ยวข้องกับการอนุมัติ อนุญาต ตาม พระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวก ในการพิจารณาอนุญาตของทาง ราชการ พ.ศ. 2558	1.1 การใช้ดุลพินิจที่ แตกต่างกันในการพิจารณาคำขอ ลักษณะใกล้เคียงกัน ที่จะส่งผลให้มีการแสวงหา ผลประโยชน์จากผู้ยื่นคำขอ	(1) เผยแพร่คู่มือสำหรับประชาชน ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข ขั้นตอนและระยะเวลาใน การพิจารณาคำขอ เพื่อให้ ประชาชนได้รับทราบขั้นตอนการ ปฏิบัติงาน	Low
	1.2 การเรียกรับ ผลประโยชน์จากผู้ยื่นคำขอ เพื่อให้การดำเนินการ รวดเร็วขึ้น	(2) พนักงานต้องปฏิบัติตามคู่มือ การปฏิบัติงาน ซึ่งได้กำหนดกรอบ หลักเกณฑ์ในการพิจารณาคำขอให้ มีมาตรฐานเดียวกัน และมีระบบ ฐานข้อมูลสำหรับใช้เปรียบเทียบ กับผลการพิจารณาที่ผ่านมา (3) มีการควบคุมตามลำดับขั้นและ นำเสนอคณะกรรมการ พิจารณาปัญหาข้อกฎหมายและคำ อุทธรณ์ และคณะกรรมการ คุ้มครองข้อมูลเครดิตพิจารณากรณี ต้องปฏิบัติตาม พ.ร.บ. และ ประกาศที่เกี่ยวข้อง (4) กำหนดหลักเกณฑ์เรื่องการไม่ รับและให้ทรัพย์สินในข้อบังคับ ประมวลจริยธรรม ฯ และข้อบังคับ ว่าด้วยการป้องกันการมีส่วนได้เสีย ฯ ตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงาน ป.ป.ช. กำหนด	

ความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน	เหตุการณ์ความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง
		(5) มีนโยบายและการสื่อสาร no-gift policy แก่พนักงานและบุคคลภายนอกบริษัท (6) มีกระบวนการการแจ้งเบาะแสการทุจริตคอร์รัปชัน (Whistle Blowing)	
2 การใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ	<p>2.1 การให้ความช่วยเหลือหรือผ่อนผันให้แก่นิติบุคคลที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเอง</p> <p>2.2 การนำข้อมูลลับหรือข้อมูลสำคัญของ ธปท./นิติบุคคลที่อยู่ภายใต้การกำกับ ซึ่งได้รับมาตามอำนาจหน้าที่ไปแสวงหาผลประโยชน์แก่ตนเองหรือพวกพ้อง</p>	<p>(1) พนักงานต้องปฏิบัติตามระเบียบ พิธีปฏิบัติ และคำสั่งที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อบังคับ ธปท. ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณพนักงาน (ข้อบังคับประมวลจริยธรรม ฯ) ข้อบังคับ ธปท. ว่าด้วยการป้องกันการมีส่วนได้เสียในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ว่าการ พนักงาน และลูกจ้าง (ข้อบังคับว่าด้วยการป้องกันการมีส่วนได้เสีย ฯ) และ คำสั่งด้านเสถียรภาพสถาบันการเงิน ที่ 1/2562 เรื่อง ข้อประพฤติปฏิบัติของพนักงานสายกำกับสถาบันการเงิน</p> <p>2) การใช้อำนาจพิจารณาถ่วงดุลการตามลำดับชั้นและในรูปแบบขององค์คณะ</p> <p>(1) กำหนดนโยบายกำกับดูแลข้อมูล (Data Governance Policy) และแนวปฏิบัติในการดูแลข้อมูลสำคัญ เช่น ข้อมูลเศรษฐกิจ การเงิน ข้อมูลส่วนบุคคล</p> <p>(2) การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง และมาตรการรักษาความปลอดภัยข้อมูล เช่น การจัดชั้นความลับ การกำหนดสิทธิในการเข้าถึงข้อมูล และระบบฐานข้อมูล</p> <p>(3) มีระบบงานเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) ป้องกันข้อมูลรั่วไหลสู่ภายนอก (Data Leak Prevention: DLP) โดยกำหนดสิทธิในการส่งข้อมูลไปยังภายนอก</p>	Low

ความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน	เหตุการณ์ความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง
		<p>เกณฑ์การส่งข้อมูล และมีการติดตามและรายงานกรณีมีการละเมิดเกิดขึ้น</p> <p>(4) มีการตรวจสอบการคัดลอกข้อมูลที่ผิดปกติโดยฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ</p> <p>(5) พนักงานที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลลับ อาทิ สายงานที่รับผิดชอบการกำกับดูแลนิติบุคคลภายใต้การกำกับของ ธปท. และสายตลาดการเงิน ต้องลงนามรับทราบมาตรการรักษาความลับข้อมูลและข้อประพฤติปฏิบัติเฉพาะ และถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด /เมื่อพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ต้องส่งคืนข้อมูลในครอบครอง</p> <p>(6) กำหนดแนวปฏิบัติเพิ่มเติมสำหรับพนักงานสายกำกับสถาบันการเงิน ตามคำสั่งด้านเสถียรภาพสถาบันการเงิน ที่ 1/2562 เรื่องข้อประพฤติปฏิบัติของพนักงานสายกำกับสถาบันการเงิน (เรื่องข้อประพฤติปฏิบัติในเรื่องการรักษาความลับ ข้อมูลลับ และข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งการไม่เปิดเผยข้อมูลหลังพ้นการเป็นพนักงานสายกำกับสถาบันการเงิน) รวมถึงแนวทางปฏิบัติในการรักษาความลับสำหรับพนักงานที่เกี่ยวข้องกับการประชุมคณะกรรมการ นโยบายการเงิน</p> <p>(7) สร้าง awareness เกี่ยวกับการรักษาข้อมูลลับผ่านช่องทางต่าง ๆ (data community, infographic) อย่างต่อเนื่อง</p>	
	<p>2.3 การทำธุรกรรมการลงทุน หรือธุรกรรมในตลาดเงินโดยอาจเอื้อประโยชน์ให้คู่ค้า หรือไม่ได้พิจารณาอย่างรอบคอบเพียงพอ</p>	<p>(1) แบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจนระหว่าง Front office/ Middle office/ Back office</p>	Low

ความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน	เหตุการณ์ความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง
		<p>(2) มีการกำหนดเกณฑ์วงเงินสำหรับคู่ค้าแต่ละราย (Counterparty Limit)</p> <p>(3) พนักงานต้องปฏิบัติตามคู่มือปฏิบัติงาน และ Code of Conduct ที่กำหนดไว้สำหรับผู้ปฏิบัติงาน</p> <p>(4) มีการเก็บ record การสนทนากับคู่ค้า</p> <p>(5) มีการสอบทานรายการทำธุรกรรมโดยผู้บริหารก่อนส่งรายการให้ Back office</p> <p>(6) กำหนดให้พนักงานที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมการลงทุนด้านบริหารเงินสำรองและตลาดเงินลาหยุดติดต่อกัน (Mandatory Block Leave) รวมถึงการตรวจสอบ compliance เรื่อง block leave</p>	
3 การจัดซื้อจัดจ้าง	3.1 การกำหนด TOR ในการจัดซื้อจัดจ้าง มีการเอื้อประโยชน์ให้กับพวกพ้อง	<p>(1) กำหนดเกณฑ์การจัดทำ TOR ให้เหมาะสมกับพัสดุ วิธีการจัดหาคู่ค้าแต่ละประเภท และมีกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างสอดคล้องตามที่กฎหมายกำหนด</p> <p>(2) การจัดซื้อจัดจ้าง พิจารณากลับกรองในรูปแบบองค์คณะ</p> <p>(3) เจ้าหน้าที่ซึ่งมีหน้าที่จัดซื้อจัดจ้างมีการหมุนเวียนงานภายใน (Rotation)</p> <p>(4) สื่อสารแนวทางการทำงานและข้อควรระวังในการจัดซื้อจัดจ้าง และช่องทางสอบถามปัญหาหรือข้อสงสัยในการจัดซื้อจัดจ้าง</p>	Low
	3.2 การตรวจรับพัสดุ ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดในสัญญา หรือ TOR ที่กำหนด		
4 การบริหารงานบุคคล	การรับพนักงานใหม่ แต่งตั้งโยกย้าย มีการเอื้อประโยชน์ให้พวกพ้อง หรือเครือญาติ	<p>(1) มีคณะกรรมการภายใน ธปท. (คณะกรรมการบริหารบุคคลระหว่างสายงาน และคณะกรรมการบริหารจัดการ) ทำหน้าที่ดูแลการวางนโยบายและกลยุทธ์การบริหารงานบุคคลที่มี impact ในระดับ bank-wide</p>	Low

ความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน	เหตุการณ์ ความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง
		(2) มีกระบวนการสรรหาพนักงานใหม่ที่โปร่งใส มีการสอบข้อเขียน การสอบสัมภาษณ์โดยคณะกรรมการแบบองค์คณะ (3) มีการกำหนดหลักการและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการย้าย การเลื่อนตำแหน่ง การแต่งตั้งพนักงาน ไว้ชัดเจน (4) กำหนดให้รายงานและเปิดเผยการมีส่วนได้เสียเป็นลายลักษณ์อักษร หากพบว่ามีส่วนได้เสียในการปฏิบัติงาน	

สรุปผลการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

จากการประเมินความเสี่ยงข้างต้น ซึ่งได้มีการรายงานผลการประเมินความเสี่ยงต่อคณะกรรมการบริหารความเสี่ยง คณะกรรมการกำกับดูแลความเสี่ยง รวมถึงคณะกรรมการตรวจสอบธนาคารแห่งประเทศไทย พบว่า ความเสี่ยงการทุจริตของ ธปท. อยู่ในระดับต่ำอย่างต่อเนื่อง สะท้อนให้เห็นการจัดการความเสี่ยง (มาตรการควบคุมภายใน) มีความเหมาะสม เพียงพอ มีประสิทธิภาพ สามารถควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับต่ำหรือไม่มีความเสี่ยงเลยซึ่งยอมรับได้ และเป็นไปตามหลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการควบคุมภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2561 และตามมาตรฐาน COSO 2013 (Committee of Sponsoring Organizations 2013) อย่างไรก็ดี ธปท. ให้ความสำคัญกับการป้องกันความเสี่ยงจากการทุจริต นอกเหนือจากการกำหนดมาตรการควบคุมภายในเพื่อบริหารความเสี่ยงต่าง ๆ อาทิ การกำหนดนโยบาย ระเบียบ คำสั่งต่าง ๆ และระบบปฏิบัติงานที่รัดกุมแล้ว ยังได้เสริมสร้างจิตสำนึก และค่านิยมที่ดีในการต่อต้านการทุจริต